

Sprawozdanie
z III Interdyscyplinarnego Seminarium Naukowego z cyklu
„Migotanie znaczeń”
z udziałem prof. Sherry B. Shapiro
(Meredith College, North Carolina, USA)
Poznań, 9 października 2014 roku

9 października 2014 roku na Wydziale Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu miało miejsce III Interdyscyplinarne Seminarium Naukowe z cyklu „Migotanie znaczeń”, podczas którego swój wykład, zatytułowany: „Doing Feminist Pedagogy: Art,

the Body and the Social Change” (Praktykując pedagogikę feministyczną: sztuka, ciało i zmiana społeczna) wygłosiła profesor Sherry B. Shapiro z Meredith College w Północnej Karolinie, w Stanach Zjednoczonych. Organizatorem seminarium był Zakład Edukacji Wielokulturowej i Badań nad Nierównościami Społecznymi, kierowany przez prof. UAM dr hab. Agnieszkę Gromkowską-Melosik, która dokonała otwarcia seminarium, przedstawienia zebranych gości oraz wprowadzenia do prezentowanego zagadnienia.

Pani Sherry B. Shapiro będąc pedagogiem oraz profesorem tańca, jak również pełniąc funkcję kierownika katedry Women’s Studies w Meredith College, obecnie jest profesorem zwyczajnym na Wydziale Tańca i Teatru. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół globalizacji, różnic kulturowych, edukacji estetycznej i *gender studies* (studiów nad kobiecością i męskością). Jest zwolenniczką perspektywy krytycznej w edukacji. Poprzez swoje badania stara się odpowiedzieć na wiele pytań dotyczących kwestii kształtowania się tożsamości współczesnych kobiet, szczególnie w perspektywie kulturowej i pedagogicznej. Otrzymała wiele nagród za działalność badawczą oraz pracę artystyczną. W 2009 roku została stypendystką Fulbrighta. Pracowała jako koordynator wielu programów, w tym międzynarodowego projektu badawczego pomiędzy Uniwersytetem w Północnej Karolinie i Uniwersytetem w Hajfie (w Izraelu) w dziedzinie edukacji dla pokoju¹.

Seminarium, którego dotyczy niniejsze sprawozdanie, było okazją do podsumowania dotychczasowej pracy i zainteresowań badawczych prof. Sherry B. Shapiro, ze szczególnym uwzględnieniem jednego z ostatnich projektów – „The Hair Project: Negotiating the Politics of the Body” (Meredith College, 2013).

W swoim wystąpieniu prof. S. Shapiro skupiła się na roli tańca w kształtowaniu się poczucia sprawiedliwości społecznej oraz tworzeniu wspólnoty społeczno-kulturowej. Jej analizy dotyczyły roli sztuki, a w szczególności tańca, poprzez który każdy człowiek, bez względu na dzielące go różnice, jak język, płeć, klasa społeczna, kolor włosów, skóry, czy osobiste doświadczenia, może wyrażać swoją tożsamość oraz budować poczucie społecznej przynależności. Punktem wyjścia do tych rozważań stało się zjawisko globalizacji jako generatora społecznych zmian w konkretnych społeczeństwach i na całym świecie, m.in. o charakterze kulturowym, środowiskowym, rodzinnym i gospodarczym, które w dużym stopniu wpływają na sposoby definiowania rzeczywistości. W odpowiedzi na nie, taniec, jako element kultury, staje się niejako pomostem, który może prowadzić do zacierania różnic w wielokulturowych środowiskach i tym samym stworzenia „wspólnego języka”, drogi do międzynarodowej komunikacji, przy jednoczesnym poszanowaniu odrębnych tradycji, doświadczeń. Sztuka, a w niej taniec, o czym wielokrotnie wspominała podczas swojego wykładu prof. Sherry Shapiro, oferuje „unikalne i potężne formy ludzkiej ekspresji”, staje się swoistym połączeniem naszych myśli, perspektyw patrzenia na świat, postrzegania rzeczywistości oraz sposobem uwolnienia naszych uczuć i emocji. Staje się on też wyjątkową przestrzenią rozumienia kultury globalnej,

¹ http://www.meredith.edu/directory/sherry_shapiro, [dostęp: 05.11.2014].

uświadomienia własnej tożsamości kulturowej, przy jednoczesnym zaakceptowaniu globalizacji oraz płynnej granicy pomiędzy tym, co rodzime, autentyczne a tym, co „pożyczone”, zaczerpnięte z innych kultur. Taniec, jak podkreśliła prof. Sherry B. Shapiro, nie jest jedynie sekwencją kilku wyuczonych, uporządkowanych kroków, lecz odzwierciedleniem kultury i historii danej społeczności. Tancerze wykorzystując własne doświadczenia, postawy i emocje, tworzą znaczące dla ich tożsamości sekwencje ruchów i kroków.

W swoich rozważaniach prof. Sherry B. Shapiro zwróciła szczególną uwagę na znaczenie ciała w tańcu. Ciało, w jej ujęciu, stanowi swoistą sferę estetyczną, jest reprezentacją naszej kultury, urzeczywistnieniem naszych postaw i przekonań oraz szansą na pokonanie barier i ograniczeń naszej społecznej tożsamości. Wyraziła ona również przekonanie, że poprzez to, co wspólne dla istot ludzkich (doświadczenie własnej cielesności, ale także emocji i uczuć), możemy dążyć do kreowania bardziej humanitarnego świata. Ciało staje się w tym ujęciu symbolem tego, co wspólne, mogącym stanowić środek do walki o prawa człowieka, o wyzwolenie jednostki na drodze wspólnego człowieczeństwa. Profesor Sherry B. Shapiro odwoływała się do analiz skoncentrowanych wokół ciała, które zajmuje kluczowe miejsce we współczesnych rozważaniach socjologicznych, filozoficznych, antropologicznych i z dziedziny studiów kulturowych. Pedagogika ciała może stać się, jej zdaniem, fundamentem krytycznej refleksji nad tym, jaki jest, a jaki mógłby być nasz świat oraz uznania powszechnych praw równości międzyludzkiej.

W dalszej części wykładu prof. Sherry B. Shapiro przedstawiła główne założenia swojego autorskiego programu, w którym wzięli udział tancerze ze społecznościowego programu tanecznego „Jikeleza” oraz studenci z Uniwersytetu w Cape Town (RPA). Celem tego projektu było zbadanie tożsamości rasowej, klasowej i płciowej w Republice Południowej Afryki poprzez wykorzystanie „ucieleśnionej wiedzy” (na przykładzie włosów). Wyszła ona z założenia, iż taniec to jedna z form poznania naszej tożsamości w kontekście analiz kulturowych i historycznych, uwzględniających również kategorię płci. W tym kontekście może być przyczynkiem do budowania pełnej empatii wspólnoty różnych, a zarazem równych sobie ludzi na drodze do poznania siebie i swojej tożsamości. Podsumowaniem wykładu prof. Sherry B. Shapiro była prezentacja filmu, powstałego w ramach tego przedsięwzięcia w Cape Town (RPA).

Drugą część seminarium wypełniła dyskusja wokół poruszonych w trakcie wykładu treści. Zadawane pytania dotyczyły kwestii odnoszących się do szczegółów realizowanego projektu badawczego oraz głównej problematyki wykładu, co stało się potwierdzeniem jej istotności. Była ona niewątpliwym wyrazem zainteresowania zgromadzonych słuchaczy podjętą tematyką.